

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ Μ.Ε. ΣΥΓΧΡΟΝΟ & ΝΟΥΣ

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΚΕΙΜΕΝΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ
Αριστοτέλης, Ἠθικὰ Νικομάχεια,
B 6.10-13-16 1106b18-28, 1106b36-1107a6

Οἷον καὶ φοβηθῆναι καὶ θαρρῆσαι καὶ ἐπιθυμῆσαι καὶ ὀργισθῆναι καὶ ἐλεῆσαι καὶ ὄλως ἡσθῆναι καὶ λυπηθῆναι ἔστι καὶ μᾶλλον καὶ ἥττον, καὶ **ἀμφοτέρα** οὐκ εὖ· τὸ δ' ὅτε δεῖ καὶ ἐφ' οἷς καὶ πρὸς οὓς καὶ οὗ ἔνεκα καὶ ὡς δεῖ, μέσον τε καὶ ἄριστον, **ὅπερ** ἐστὶ τῆς ἀρετῆς. Ὅμοίως δὲ καὶ περὶ τὰς πράξεις ἔστιν ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις καὶ τὸ μέσον. Ἡ δ' ἀρετὴ περὶ πάθη καὶ πράξεις ἐστίν, **ἐν οἷς** ἡ μὲν ὑπερβολὴ ἀμαρτάνεται καὶ ψέγεται καὶ ἡ ἔλλειψις, τὸ δὲ μέσον ἐπαινεῖται καὶ κατορθοῦται· **ταῦτα** δ' ἄμφω τῆς ἀρετῆς. Μεσότης τις ἄρα ἐστὶν ἡ ἀρετὴ, στοχαστικὴ γε οὖσα τοῦ μέσου.

Ἔστιν ἄρα ἡ ἀρετὴ ἕξις προαιρετικὴ, ἐν μεσότητι οὖσα τῇ πρὸς ἡμᾶς, **ὠρισμένη λόγῳ** καὶ ᾧ ἂν ὁ φρόνιμος ὀρίσειεν. Μεσότης δὲ δύο κακιῶν, τῆς μὲν καθ' ὑπερβολὴν τῆς δὲ κατ' ἔλλειψιν· καὶ ἔτι τῷ τὰς μὲν ἐλλείπειν τὰς δ' ὑπερβάλλειν τοῦ δέοντος ἔν τε τοῖς πάθεσι καὶ ἐν ταῖς πράξεσι, τὴν δ' ἀρετὴν τὸ μέσον καὶ εὕρισκιν καὶ αἰρεῖσθαι.

A.1.α. Με βάση το κείμενο αναφοράς να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές ή Λανθασμένες με ένα Σ ή Λ αντίστοιχα. Να τεκμηριώσετε την επιλογή σας γράφοντας τη χαρακτηριστική φράση του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνει.

- α) Η ἀριστη εκδήλωση των συναισθημάτων επιτυγχάνεται ακολουθώντας την υπερβολή και την ἔλλειψη.
- β) Ο χρόνος εκδήλωσης των συναισθημάτων είναι μία από τις παραμέτρους κατά τον Αριστοτέλη που πρέπει να λαμβάνουμε υπόψη.
- γ) Η επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου και ο ἔπαινος, είναι χαρακτηριστικά της ἀρετῆς.
- δ) Η ἀρετὴ επιλέγεται ελεύθερα από το άτομο αλλά δεν εξαρτάται από την επίτευξη της αντικειμενικῆς μεσότητας.
- ε) Οι κακίες οφείλονται κατά κύριο λόγο στην υπέρβαση του μέτρου.

Μονάδες 5

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΘΕΜΑΤΩΝ : Ζ. ΓΕΛΑΔΑΡΗ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ Μ.Ε. ΣΥΓΧΡΟΝΟ & ΝΟΥΣ

- β. Να εντοπίσετε τους όρους του κειμένου στους οποίους αναφέρονται οι λέξεις: ἀμφότερα (2ος στίχος), ὄπερ (3^{ος} στίχος), ἐν οἷς (5^{ος} στίχος), ταῦτα (7^{ος} στίχος), ὠρισμένη λόγῳ (10^{ος} στίχος).

Μονάδες 5

- B.2.** Με ποια κριτήρια αποδίδεται ηθικό περιεχόμενο στα πάθη; Συμβαίνει κάτι αντίστοιχο και στις ανθρώπινες πράξεις; Να συμπεριλάβετε στην απάντησή σας και τη συγκεκριμένη γλωσσική επιλογή του φιλοσόφου, όταν αναφέρεται στα συναισθήματα.

Μονάδες 10

- B.3.** Ο αριστοτελικός ορισμός της αρετής είναι τυπικός ως προς τη δομή του. Ποια είναι η έννοια γένους και ποια η ειδοποιός διαφορά της; Πώς προσδιορίζονται ακριβέστερα αφενός η έννοια γένους, αφετέρου η ειδοποιός διαφορά;

Μονάδες 10

- B.4.** Να γράψετε δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω θέσεις, τη λέξη Σωστό, αν είναι σωστή, ή τη λέξη Λάθος, αν είναι λανθασμένη.

1. Κατά τη διάρκεια της δεύτερης παραμονής του ο Αριστοτέλης στην Αθήνα, συνθέτει το σημαντικότερο μέρος των Πολιτικῶν του ενώ παράλληλα συγγράφει σημαντικό μέρος από τα Μετὰ τὰ φυσικά του, το βιολογικού περιεχομένου έργο Περί ζῶων γενέσεως, τα Ἠθικά Νικομάχεια.
2. Ο Αριστοτέλης χρησιμοποιώντας στίχους από την Ιλιάδα έκανε έναν δριμύ υπαινιγμό στους συκοφάντες, που ήταν πολλοί στην Αθήνα.
3. Ο Ηράκλειτος, ο μεγάλος Εφέσιος σοφός που έζησε γύρω στο 500 π.Χ., είχε πει ότι «εὐδαιμονίη ψυχῆς καὶ κακοδαιμονίη».
4. Το καθαρά ἄλογον μέρος της ψυχῆς, σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, έχει σχέση με τη διατροφή και την αύξηση του ανθρώπινου οργανισμού.
5. Το καθαρά λόγον ἔχον μέρος της ψυχῆς, σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, έχει σχέση με τις διανοητικές μας αρετές.

Μονάδες 10

- B.5.** Αφού μελετήσετε το παρακάτω απόσπασμα και το κείμενο αναφοράς να απαντήσετε στο εξής ερώτημα: Ποια κοινή αντίληψη αναδεικνύεται στα δύο κείμενα αναφορικά με **την προαίρεση** στη διαμόρφωση της ηθικής συμπεριφοράς;

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ Μ.Ε. ΣΥΓΧΡΟΝΟ & ΝΟΥΣ

Η όρεξη [...] ενυπάρχει τόσο στον άνθρωπο όσο και στους υπόλοιπους ζωντανούς οργανισμούς, αλλά η προαίρεση όχι. Η αιτία: η προαίρεση είναι έλλογη, αλλά λόγο δε διαθέτει κανένας άλλος ζωντανός οργανισμός» (1189a 17.1).

«Η προαίρεση είναι κατά πώς το δείχνει το όνομά της: προαιρούμαστε και προτιμούμε το ένα κι όχι το άλλο, π.χ. το καλύτερο από το χειρότερο. Όταν, λοιπόν, επιλέγουμε και προτιμούμε το καλύτερο και το χειρότερο, και είναι τούτη η προτίμηση στη δικαιοδοσία μας, τότε ακριβώς θεωρούμε πως ταιριάζει να γίνεται λόγος για προαίρεση» (1189a 17.3).

Αριστοτέλης: «Μεγάλα Ηθικά», βιβλίο πρώτο
Μονάδες 10

- B.6.** Για καθεμιά από τις ακόλουθες λέξεις της νέας ελληνικής να εντοπιστεί η ετυμολογικά συγγενή της στο κείμενο αναφοράς : **αναφαίρετος, ελλιπής, αδιάβλητος, ανόρθωση, ανελέητος, παραινετικός, ευθυμία, καθόλου, αφοβία, απεγάδιαστος.**

Μονάδες 10